

ชื่อวิทยานิพนธ์ : วิเคราะห์อุดมการณ์ของพระสืวลีเถระตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท
ผู้วิจัย : พระมหาวิฑูรย์ สิริพิริเมธี (บัณฑิตพิเศษ)
ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
: พระครูภาวนาโพธิคุณ, ดร., พธ.บ., M.A., Ph.D. (Philosophy)
: รศ.อุดม บัวศรี ป.ธ.๓, พธ.บ., พ.ม., M.A., (Philosophy)
วันสำเร็จการศึกษา : มีนาคม ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสาร และศึกษาภาคสนามในการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลเป้าหมาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องอุดมการณ์ในทางพุทธปรัชญาเถรวาท เพื่อศึกษาประวัติและอุดมการณ์ของพระสืวลีเถระตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท และวิเคราะห์อิทธิพลของอุดมการณ์พระสืวลีเถระตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทที่มีต่อสังคมไทย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า อุดมการณ์ในพุทธปรัชญาเถรวาท หมายถึง ความมุ่งมั่นหรือความตั้งใจให้ประสบผลสำเร็จ อุดมการณ์ในพุทธศาสนามี ๒ ลักษณะ หรือ ๒ ระดับ คือ อุดมการณ์ระดับโลกียะ ในมิติบุคคลก็คืออุดมการณ์เพื่อตน หรือเพื่อส่วนรวม คือการประสบความสำเร็จในชีวิต ด้านอาชีพ การงาน การศึกษา เศรษฐกิจ เป็นต้น กับอุดมการณ์ระดับโลกุตตระ ในมิติทางพุทธศาสนาคือการมุ่งไปสู่ภาวะแห่งการอดทน การมุ่งไปสู่มรรคผลนิพพาน อันเป็นเป้าหมายสูงสุด และถ้าอุดมการณ์ทั้ง ๒ ยังเกิดสัจจกิริยาหรือการสานต่อเรื่อยไปตราบใด ก็อาจจะบรรลุธรรมขั้นใดขั้นหนึ่งในชาตินี้ได้ตรานั้น

ประวัติและอุดมการณ์ของพระสืวลีเถระตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท จากการศึกษาวิจัยพบว่า อุดมการณ์ของพระสืวลีเถระอาจแบ่งเป็น ๒ ระดับ อันดับแรก คือ อุดมการณ์ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน จากการศึกษาประวัติของพระสืวลีพบว่า การที่ท่านเห็นภิกษุรูปหนึ่งในอดีตเคยเป็นผู้ใกล้ชิดและได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเอตทัคคะกับพระพุทธเจ้าองค์ก่อน เห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีลาภสักการะมากจึงมีความปรารถนาเช่นนั้นบ้าง อันดับที่สอง เมื่อกาลเวลาหมุนเวียนเปลี่ยนผ่าน เมื่อท่านได้เกิดร่วมกับพระพุทธเจ้าสมัยปัจจุบันท่านก็ได้รับเอตทัคคะที่ท่านตั้งความหวังเอาไว้ เรียกว่าอุดมการณ์สำเร็จแล้ว แต่เมื่อประโยชน์ตนสำเร็จบริบูรณ์ครบถ้วนแล้วต่อไปก็บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม อันดับแรกก็คือ ความเกื้อกูลที่มีต่อคณะสงฆ์ ก็คือบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดท่านได้รับอานิสงส์ผลการมุ่งมั่นหรืออุดมการณ์ที่บรรลุการเป็นผู้มีลาภสักการะ อันดับที่สอง อุดมการณ์ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์และความสุขของมหาชนคนหมู่มาก ซึ่งเป็นพระดำริหรือ

เป็นวัตถุประสงค์หรือเป็นอุดมการณ์ของพระพุทธศาสนิกชนทั่วไป โดยเฉพาะพระสงฆ์ที่ออกไปเผยแผ่ศาสนาในยุคนั้น

อิทธิพลของอุดมการณ์พระสิวลิเถระที่มีต่อสังคมไทย จากการศึกษาวิจัยพบว่า พระสิวลิเถระมีอิทธิพลหลายแง่มุมด้วยกัน ในแง่ของความเป็นสังฆภาวะ เน้นหนักไปในทางด้านการมีลาภสักการะ ในแง่ทางเศรษฐกิจ เช่น พ่อค้า ประชาชนที่ไปสัมผัสภาพณ์มาพากันนับถือองค์พระสิวลิก็เพื่อว่าท่านเป็นผู้ที่มีลาภสักการะมาก ฉะนั้น การบูชาสักการะ จำหน่าย หรือที่นับถือท่าน สำคัญก็คือ เพื่อความสำเร็จในด้านธุรกิจด้านค้าขายร่ำรวย หรือความเป็นผู้มีโชคลาภ หมายความว่า การมีลาภสักการะเกิดขึ้นจากความปรารถนาส่วนบุคคลเป็นความต้องการที่เป็นประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้นอิทธิพลอุดมการณ์ของพระสิวลิที่มีต่อสังคมไทยเป็นไปใน ๓ ประเด็น คือ อุดมการณ์เพื่อประโยชน์ตน อุดมการณ์เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และอุดมการณ์ระดับโลกียะ ส่วนอุดมการณ์ระดับโลกุตตระนั้นไม่ชัดเจนหรืออาจจะไม่มีก็ได้ เนื่องด้วยเพราะสังคมไทยนั้นไม่ได้มุ่งตรงไปที่ตัวอุดมการณ์แบบพุทธ ในมิติทางสังคมกิจอิทธิพลของพระสิวลิเถระที่มีต่อสังคมไทยคือการหลุดพ้นกล่าวคือวิมุตติ การบรรลุถึงหรือไม่ถึงความมีลาภมากเป็นเพียงระดับโลกียะ ของพุทธก็จะเป็นแบบประโยชน์ส่วนตัว ประโยชน์ส่วนรวม ประโยชน์ระดับโลกุตตระ อิทธิพลส่วนมากจะเป็นประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ อุดมการณ์เพื่อประโยชน์ตนส่วนมากก็จะเป็นไปในระดับโลกียะมากกว่าโลกุตตระ เป็นไปในเชิงจริยศาสตร์ คือ ควรทำไม่ควรทำ บางคนพอถือพระสิวลิก็มีข้อห้ามเช่น ถือแล้วห้ามค้าพ่อแม่กัน ห้ามขโมย ห้ามคดโกง เป็นต้น จิตใจภายในของท่านพระสิวลิเถระนี้มีความเป็นจริยศาสตร์ แต่ภายนอกที่คนมองนั้น เป็นภาพของอภิปรัชญาที่มองเห็นว่าท่านเป็นคนศักดิ์สิทธิ์ จึงพยายามแสวงหาสรรสร้างสิ่งที่เป็นรูปร่างเพื่อทำการสักการบูชาสารพัดขึ้นมาด้วยหวังให้เกิดความหนักแน่นยิ่งขึ้น นี่ก็คือ Metaphysics ที่มีความเชื่อลึก ๆ ที่ไม่สามารถหาเหตุผลอะไรมาอธิบายได้

Thesis Title : An analysis of Sivalithera's ideal according to Theravada Buddhist Philosophy

Researcher : Phramaha Witool Sitthimathee (Bansantea)

Degree : Master of Arts Program in Philosophy

Thesis Supervisory committee

: Phrakrubhavanabodhikun B.A., M.A. (Phil.), M.A. (Pol. Sc.),
M.Phil., Ph.D. (Phil.)

: Assoc. Prof. Udom Buasri (Pali VII, Dip. in Ed., B.A., M.A.(Phil)

Date of Graduation :/...../.....

Abstract

This thesis was a qualitative research with a documentary study and a field work by interviewing the target group. The objectives of this thesis were to study the ideal in Theravada Buddhist philosophy, to study Sivalithera's biography and ideal according to Theravada Buddhist philosophy, and to study analytically the influence of Sivalithera's ideal according to Theravada Buddhist philosophy on Thai societies.

A result of this study was found that the ideal in Theravada Buddhist philosophy was the vow or intention to get the success. The ideal in Buddhism was divided into two aspects or two levels. The first was a mundane ideal. This level was made for the individual or for the others. It was the success in life about the occupation, education, economics, etc. The second was a supermundane level. On the Buddhist view, it aimed at having the state of patient and enlightenment as the final purpose. If these two ideals were done continuously, they helped a person to attain some level of Buddhist achievement.

Sivalithera's biography and ideal according to Theravada Buddhist philosophy was found that his ideal was divided into two levels. The first was the ideal for the individual welfare. The study of Sivalithera's biography showed that that he saw one monk, the past close person appointed by the past Buddha in the highest position urged him to have the same purpose to get great benefits. The second showed that through many lives, he was born in the present Buddha and he was appointed in the highest position of great gain

as he made wish in the past. It was call ‘success’ in his given wish. However, when his individual benefits were accomplished, he had made the social service. Firstly, to help the Sangha was that a person staying with him got the benefits from the past intention or ideal of attaining the great gain. Secondly, the ideal for the public benefits and happiness was the main aim or the main ideal of all Buddhists, especially Sangha to spread Buddhism in that age.

The influence of Sivalithera’s ideal on Thai societies was found that it had great effect on Thai societies in many aspects. There was the great gain in the economical situations such as merchants and people believed in Sivalithera because he had the great gain. Thus, to worship, sell, or respect to him was greatly to be successful in business, or good luck. This was meant that the great benefits coming from a person’s wish was an individual purpose. Thus, the influence of Sivalithera’s ideal on Thai societies was divided into three aspects: the individual benefit, the public benefit, and the mundane benefit. However, the supermundane level of his ideal was not clear or it might be made because Thai societies did not aim at a study of the Buddhist ideal itself. In the Sangha business, the influence of Sivalithera on Thai societies was to get enlightenment, i.e. freedom. To have the great gain or to lack the great gain was in the mundane level of the Buddha: the individual benefit, the public benefit and the supermundane benefit. Generally, the influence was the individual benefit. The ideal was for the individual benefit in the mundane level rather than the supermundane level. The ethical aspect recalled whether one should do or not. Someone who believed in Sivalithera had the prohibition such as the lack of condemning the parents, stealing, cheating, etc. Sivalithera’s mind was in the ethical aspect but the outside outlook contained the metaphysics in a way that he was believed as a holy man to create the image for great worship in order to make it stronger. This was metaphysics that was a deep belief without any clearly described reason.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความเมตตาอนุเคราะห์จากหลาย ๆ ฝ่ายด้วยกัน กล่าวคืออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พระครูภาวนาโพธิคุณ, ดร., รศ. อุดม บัวศรี ผู้ซึ่งให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์วิทยานิพนธ์เป็นครั้งแรกและเป็นผู้จุดประกายแนวคิดการทำวิจัยในเรื่องนี้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำด้วยดีเสมอมา ให้การชี้แนะแนวทางการศึกษา และตรวจแก้วิทยานิพนธ์ด้วยดีมาโดยตลอด รวมทั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์บัณฑิตที่เป็นกัลยาณมิตรทุกท่านทุกเรื่องที่ช่วยตรวจรูปเล่มรวมทั้งแปลบทคัดย่อให้อย่างดี

กราบขอบพระเดชพระคุณพระราชนาวาจารย์ เจ้าอาวาสวัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเก็ง) อ.หนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ พระอุปัชฌาย์ที่เคารพยิ่ง ได้เปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย คอยให้กำลังใจสนับสนุนในการศึกษามาโดยตลอด และเป็นแบบอย่างในด้านการประพฤติปฏิบัติและการศึกษาแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณและขอบใจ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ศูนย์บัณฑิต ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ๆ ท่าน ที่ขาดไม่ได้เลยคือ ผศ.ดร. โสวิทย์ บำรุงศักดิ์ และ พระมหามงคลกานต์ จิตธมฺโม ป.ธ.๕ ที่คอยให้กำลังใจพร้อมหยิบยื่นแนวทางถ่ายทอดเทคนิคต่าง ๆ อย่างเป็นกันเองด้วยดีเสมอมา และอีกหลายท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามไว้ในที่นี้ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความเมตตากรุณาของท่านเหล่านั้น จึงขอขอบใจเพื่อนพ้องน้องพี่และกราบขอบพระคุณพระเถรานุเถระ ผู้คอยให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา ขออนุโมทนาอย่างสุดซึ้งไว้ ณ โอกาสนี้

บุญกุศลคุณงามความดี ความสัมฤทธิ์ผลใด ๆ ที่ก่อเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอน้อมถวายสักการะแด่พระรัตนตรัยพร้อมทั้งครูบาอาจารย์และบิดามารดาคือพ่ออำนาจ-แม่ชูศรี บังสันเทียะ ผู้เป็นบุพพการีชน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน สาธุ สาธุ สาธุ อนุโมทามิ

พระมหาวิฑูรย์ สิทธิเมธี (บังสันเทียะ)

มีนาคม ๒๕๕๖